

IZMEĐU IDEALA I OČEKIVANJA: KAKO RODITELJI DOŽIVLJAVAJU SVOJU ULOGU I DRUŠTVENE PRITISKE

Ivana MORANDUZZO

Sveučilište u Zadru, Odjel za psihologiju, Zadar, Hrvatska

Ina REIĆ ERCEGOVAC

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Split, Hrvatska

Sandra NAKIĆ RADOŠ

Hrvatsko katoličko sveučilište, Sveučilišni odjel za psihologiju,
Zagreb, Hrvatska

Maria BLAIĆ, Tea MESIĆ

Sveučilište u Zadru, Odjel za psihologiju, Zadar, Hrvatska

UDK: 159.923.33-055.52(497.5):37

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 24. veljače 2026.

Intenzivno roditeljstvo odnosi se na visoku razinu roditeljske uključenosti, emocionalnog angažmana i ulaganja resursa u dijete, uz snažan oslonac na stručne preporuke. Cilj istraživanja bio je ispitati kako roditelji djece različite dobi doživljavaju ključne dimenzije intenzivnog roditeljstva te kako percipiraju izazove, pritiske i očekivanja povezane s roditeljskom ulogom. Istraživanje je provedeno u trima hrvatskim gradovima (Zagreb, Split i Zadar) u devet fokusnih grupa sa 52 sudionika (47 majki i 5 očeva), pri čemu su visokoobrazovane majke iz urbanih sredina bile dominantno zastupljene u uzorku. Tematska analiza provedena je prema unaprijed definiranim područjima, a rezultati pokazuju da roditelji prepoznaju elemente intenzivnog roditeljstva u suvremenim normama, ali im se istodobno nastoje kritički oduprijeti, naglašavajući važnost ravnoteže, realističnih očekivanja i dobrobiti obitelji. Zaključci upućuju na potrebu za daljnjim istraživanjima, koja bi obuhvatila raznolikije uzorke i dublje razmotrila kulturne specifičnosti roditeljskih praksi.

Ključne riječi: intenzivno roditeljstvo, iskustva roditelja, fokus grupe, kvalitativna analiza

Ivana Moranduzzo, Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru,
Šime Vitasovića 1, 23000 Zadar, Hrvatska.

E-mail: ivana.moranduzzo@unizd.hr

U zadnje vrijeme roditeljstvo se mijenja pod utjecajem novih društvenih očekivanja i normi vezanih uz roditeljsku ulogu. U uvjetima obilja informacija, sve većih preporuka stručnjaka i sve izraženijih normativnih očekivanja o tome što znači biti "dobar roditelj", roditeljska uloga postaje sve zahtjevnija, više strukturirana i emocionalno kompleksnija. Trendovi poput preključenog, prezaštitničkog i intenzivnog roditeljstva sve su prisutniji (Macuka, 2022, 2024). Međutim, unatoč njihovoj sve većoj prisutnosti, i dalje nedostaje sustavno razrađen teorijski okvir koji bi objasnio na koji način roditelji internaliziraju ta implicitna normativna uvjerenja te kako se ona pretvaraju u svakodnevne obrasce roditeljske skrbi i odgojne prakse. Intenzivno roditeljstvo obilježava izrazito visoka uključenost roditelja u gotovo sve aspekte djetetova života, uz značajna ulaganja vremena, energije i financijskih resursa, kao i stalno praćenje djetetovih potreba te snažan emocionalni angažman u odgoju (Bernstein i Triger, 2010; Bristow, 2014; Ishizuka, 2019; Klimor Maman i sur., 2024; Schiffrrin i sur., 2015). Takav pristup oblikuje društvene kriterije prema kojima se razlikuje "dobro" i "loše" roditeljstvo, a stručnjacima daje sve važniju ulogu u usmjeravanju roditelja. Istodobno, visoko postavljeni standardi intenzivnog roditeljstva često su teško dostižni, što roditeljsku ulogu može učiniti iscrpljujućom i emocionalno zahtjevnom te potaknuti osjećaje krivnje, neuspjeha i nedostatne kompetentnosti (Novoa, 2022). Ovi se zahtjevi dodatno mijenjaju kroz razvojne faze djeteta, jer se roditeljske prakse i očekivanja prilagođavaju specifičnim potrebama djeteta u raznim razdobljima, što je u skladu s razvojnim modelima roditeljstva (Belsky i Jaffee, 2006).

U istraživanjima intenzivnog roditeljstva još uvijek nedostaje sustavan okvir koji bi obuhvatio sve relevantne aspekte pretvaranja intenzivne roditeljske uključenosti u svakodnevnu praksu skrbi o djeci. Bernstein i Triger (2010) ističu tri ključne komponente intenzivnog roditeljstva: (1) očekivanje da se roditelji kontinuirano educiraju i oslanjaju na stručne savjete kako bi prepoznali razvojne potrebe djeteta i postupali "ispravno" (a roditeljstvo tako poprima obilježja specijalizirane i stručne aktivnosti); (2) očekivanje da roditelji aktivno potiču razvoj širokog spektra djetetovih vještina, primjerice uključivanjem u mnoge aktivnosti i redovitim praćenjem školskih obaveza; (3) potreba za pomnim nadzorom i kontrolom nad gotovo svakim aspektom djetetova života, uz stalno nastojanje da se zadovolje djetetove potrebe i želje. Takvo intenzivno roditeljstvo donosi nove zahtjeve i pritiske roditeljima, ali i njihovoj djeci, koji su danas, u vremenu neograničenih informacija o "dobrom" roditeljstvu, izraženiji nego ikad prije (Ishizuka, 2019; Nomaguchi i Milkie, 2020). Roditelji se suočavaju s visokim

očekivanjima intenzivnog ulaganja u djecu, ali i snažnim društvenim pritiscima vezanima uz njihovu odgovornost za djetetov razvoj i uspjeh (Ishizuka, 2019; Lee i sur., 2014; Schiffrin i sur., 2014). U tom kontekstu sve se češće ističe i uloga roditeljskoga perfekcionizma, koji uključuje težnju prema idealiziranim standardima roditeljstva i strah od pogrešaka, a koji se pokazuje važnim prediktorom emocionalnog opterećenja roditelja te je posebno izražen u uvjetima intenzivnih roditeljskih normi (Bašić i Macuka, 2025; Meeussen i Van Laar, 2018; Plantaš i Nakić Radoš, 2024).

U ovom radu polazimo od sociokulturnog i razvojnog okvira, prema kojem se roditeljske prakse oblikuju u interakciji individualnih uvjerenja, društvenih normi i razvojnih potreba djece. Intenzivno roditeljstvo promatramo kao normativni diskurs koji strukturira očekivanja o roditeljskoj ulozi, ali i kao skup subjektivnih interpretacija o kojima roditelji pregovaraju u svakodnevnom obiteljskom životu. Takva teorijska pozicija omogućuje kritičko sagledavanje načina na koje roditelji internaliziraju, prihvaćaju ili odbacuju intenzivne roditeljske norme. Jedno od ključnih pitanja suvremenih istraživanja roditeljstva jest mogu li karakteristike današnjega društva i očekivanja, zajedno s novim zahtjevima i pritiscima, pridonijeti učestalijoj preopterećenosti i stresu u roditeljstvu, kao i negativnim emocionalnim iskustvima poput krivnje i frustracije (Nomaguchi i Milkie, 2020; Thomas i sur., 2017; Umberson i sur., 2010). Dosadašnja istraživanja intenzivnog roditeljstva u međunarodnom kontekstu upućuju na nekoliko ponavljajućih obrazaca. Naime, roditelji opisuju visoka društvena očekivanja, osjećaj stalne dostupnosti, pritisak stručnih preporuka te strah od pogrešaka u odgoju (Faircloth, 2014; Ishizuka, 2019; Lee i sur., 2014). Iako ta istraživanja pružaju vrijedan uvid u subjektivna roditeljska iskustva, većina ih se temelji na uzorcima majki iz urbanih i socioekonomski povoljnijih sredina, dok su očevi i roditelji različitih socioekonomskih obilježja znatno slabije zastupljeni. Time se otvara pitanje reprezentativnosti i mogućnosti generalizacije rezultata. U hrvatskom kontekstu kvalitativni uvidi u intenzivno roditeljstvo zasad ne postoje, što dodatno naglašava potrebu za istraživanjima koja detaljno analiziraju subjektivna iskustva roditelja i načine na koje oni razumiju, internaliziraju ili odbacuju društvene norme povezane s roditeljskom ulogom. Opisan model roditeljstva (Bernstein i Triger, 2010), obilježen visokim ulaganjima vremena, energije, emocionalnog angažmana i resursa, postavlja pred roditelje sve zahtjevnije standarde "dobrog" roditeljstva te oblikuje njihova svakodnevna ponašanja, odluke i osjećaje. Stoga je ključno ispitati kako roditelji balansiraju između vlastitih potreba i društvenih očekivanja, kako doživljavaju odgovornost za djetetov razvoj i uspjeh te u ko-

joj mjeri osjećaju pritisak perfekcionizma, krivnje i stalnoga preispitivanja vlastitih postupaka. Kvalitativni istraživački pristup omogućuje dublje razumijevanje intenzivnog roditeljstva i otvara prostor za istraživanje roditeljskih uvjerenja, svakodnevnih iskustava i emocionalnih reakcija. Pitanja postavljena roditeljima u fokusnim grupama usmjerena su upravo na ključne dimenzije intenzivnog roditeljstva: što roditelji smatraju "dobrim roditeljstvom", kako doživljavaju društvena očekivanja, koliko slobode daju djeci te koliko osjećaju potrebu za maksimalnim ulaganjem resursa. Nadalje, pitanja istražuju i pritisak da se bude "savršen roditelj", osjećaj brige i nedostatnosti, odnos prema stručnim savjetima, važnost stalne edukacije te percepciju roditeljske odgovornosti za djetetove uspjehe i neuspjehe. Ovakav istraživački okvir omogućuje bolje razumijevanje načina na koje se pristup intenzivnog roditeljstva manifestira u svakodnevnim praksama roditelja u Hrvatskoj te pruža uvid u emocionalan i kognitivan teret koji može nositi. Takav pristup ujedno omogućuje sagledavanje roditeljstva kao dinamičnoga procesa koji se mijenja kroz vrijeme, u skladu s razvojnim potrebama djece i promjenama u društvenim normama.

Roditeljska iskustva i izazovi mijenjaju se kako djeca odrastaju, a potrebe roditeljske uloge poprimaju različite oblike ovisno o razvojnoj fazi djeteta. Istraživanja pokazuju da roditelji djece u ranom djetinjstvu najčešće opisuju zahtjeve stalne dostupnosti, neposredne brige i regulacije djetetovih potreba (Bornstein, 2015; Bornstein i sur., 2010; Van Bakel i Riksen Walraven, 2002). Roditelji školske djece sve se više suočavaju s pritiscima vezanima uz školski uspjeh, organizirane aktivnosti i društvena očekivanja dostignuća (Pomerantz i Grolnick, 2017), dok roditelji adolescenata ističu izazove autonomije, pregovaranja i postavljanja granica (Keresteš i sur., 2011; Steinberg, 2001; Tokić, 2008). U suvremenom kontekstu, ove razvojne zahtjeve dodatno oblikuju norme intenzivnog roditeljstva, koje naglašavaju visoku uključenost, ulaganje resursa i snažan emocionalni angažman kao kriterije "dobrog" roditeljstva, neovisno o dobi djeteta (Faircloth, 2014; Gauthier i sur., 2021). Razvojna dob djece u ovom je istraživanju uključena kao kontekstualni okvir, a ne kao analitička kategorija za usporedbu skupina, jer se roditeljski zahtjevi i očekivanja prirodno mijenjaju tijekom djetetova odrastanja. Polazeći od shvaćanja roditeljstva kao dinamičnoga procesa (Martin i Colbert, 1997), istraživanje obuhvaća iskustva roditelja djece u ranom i kasnom djetinjstvu te adolescenciji, s ciljem razumijevanja kako internaliziraju i primjenjuju društvene norme intenzivnog roditeljstva u svakodnevnim obiteljskim situacijama.

U kontekstu proučavanja intenzivnog roditeljstva, važno je uzeti u obzir i načine na koje se ovaj konstrukt mjeri u do-

sadašnjim istraživanjima. Najnoviji instrument, koji su razvile Gauthier i suradnice (2021), precizira koncept intenzivnog roditeljstva kroz četiri ključne dimenzije: usmjerenost na dijete, oslanjanje na stručnjake, ulaganje resursa i emocionalni napor. Prijašnji instrumenti (poput engl. *Intensive Parenting Attitudes Questionnaire* – IPAQ; Liss i sur., 2013) također pokazuju da se intenzivno roditeljstvo može operacionalizirati na više načina i da se njegove dimenzije pojavljuju u raznim kulturnim kontekstima. Međutim, dosadašnja istraživanja uglavnom su zanemarivala razvojno specifične potrebe i izazove roditelja djece različite dobi, iako se intenzivne roditeljske norme mogu manifestirati bitno drukčije u raznim fazama djetetova razvoja. Stoga ovo istraživanje donosi važan doprinos razumijevanju intenzivnog roditeljstva u hrvatskom kontekstu, uz sustavno razmatranje kako se te norme doživljavaju i tumače u odnosu na razvojnu dob djeteta.

S obzirom na to da dosadašnja istraživanja ne nude sveobuhvatan teorijski okvir koji bi objasnio kako se intenzivne roditeljske norme internaliziraju i manifestiraju u svakodnevnom praksi, osobito u hrvatskom kontekstu, ovo istraživanje nastoji pružiti dublji uvid u to kako roditelji različite dobi djece doživljavaju i prakticiraju te norme. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati kako roditelji u Hrvatskoj razumiju i doživljavaju ključne dimenzije intenzivnog roditeljstva. Istraživanje je bilo usmjereno na sljedeća pitanja: (1) kako roditelji definiraju ideal "dobrog roditelja"; (2) kako percipiraju društvena očekivanja i norme koje oblikuju suvremeno roditeljstvo; (3) kako doživljavaju perfekcionizam, pritisak i emocionalni teret roditeljske uloge te (4) kako kombiniraju stručne savjete, intuiciju i osobno iskustvo u odgoju djece.

METODA

Sudionici i postupak

Podaci prikazani u ovom radu proizlaze iz širega istraživačkog projekta Sveučilišta u Zadru pod nazivom *Intenzivno roditeljstvo: dobrobit roditelja i razvojni ishodi kod djece* (INTERD-IP-UNIZD 2025., MT 28030), što se financira sredstvima Europske unije kroz inicijativu NextGenerationEU. Kvalitativni dio projekta proveden je metodom fokusnih grupa, u kojima su sudjelovali roditelji djece raznih razvojnih razdoblja. Sudionici su se uključivali dobrovoljno, a odabir je bio prigodan i usklađen s temom istraživanja, uz uvjet da su roditelji unutar pojedine fokusne grupe homogeni prema dobi svoje djece. Informacije o održavanju fokusnih grupa roditeljima su bile dostupne preko društvenih mreža, odgojno-obrazovnih ustanova i neformalnih kanala komunikacije. Istraživanje im je predstavljeno kao prilika da podijele svoja iskustva i izazove roditeljstva

u suvremenim okolnostima. U istraživanju su sudjelovali roditelji iz Zagreba, Splita i Zadra, ukupno 52 sudionika (47 majki i 5 očeva), prosječne dobi od 41 godine ($SD = 7,06$; raspon od 23 do 58 godina). Prosječna dob majki iznosila je 40 godina ($M = 40,35$; $SD = 6,03$), a prosječna dob očeva koji su sudjelovali u istraživanju iznosila je 46 godina ($M = 46,00$; $SD = 8,3$). U sklopu istraživanja provedeno je ukupno devet fokusnih grupa, svaka sa pet do osam sudionika. U tri fokusne grupe sudjelovalo je 16 roditelja predškolske djece od 3 do 5 godina (14 majki i 2 očeva), dok je u tri fokusne grupe s roditeljima djece rane osnovnoškolske dobi (3.–4. razred, 9 do 11 godina) sudjelovao 21 roditelj (21 majka). U skupinama roditelja djece rane osnovnoškolske dobi u uzorku nisu bili zastupljeni očevi, jer su se na poziv za sudjelovanje u ovoj dobnoj skupini odazvale isključivo majke. Dodatne tri fokusne grupe uključivale su 15 roditelja adolescenata (7. i 8. razred, djeca od 12 do 14 godina; 12 majki i 3 očeva). Roditelji su naveli da u prosjeku imaju dvoje djece ($Mdn = 2,00$). Većina roditelja imala je završeno više ili visoko obrazovanje (88 %), dok je 12 % navelo srednjoškolsko obrazovanje. Sve su fokusne grupe održane u sveučilišnim učionicama. Fokusne grupe provedene su i u studenom i prosincu 2025. godine, a trajanje pojedine diskusije kretalo se između 48 i 87 minuta.

Razgovori su se odvijali prema unaprijed definiranim temama, uz vođenje moderatora, psihologa i pedagoga/psihoterapeuta s iskustvom u kvalitativnim istraživanjima. Tijekom provedbe poštovana su sva etička načela, uključujući zaštitu privatnosti i povjerljivosti podataka te pribavljanje pismenoga informiranog pristanka za sudjelovanje i audiosnimanje razgovora. Istraživanje je prethodno odobrilo Etičko povjerenstvo Sveučilišta u Zadru.

Analize

Kvalitativni podaci analizirani su primjenom tematske analize prema smjernicama Braun i Clarke (2006), uz preporuke za izvještavanje u kvalitativnim istraživanjima (Ajduković, 2014). U skladu s njihovim pristupom, analiza je provedena kroz šest koraka. U prvom koraku istraživači su se upoznavali s podacima kroz višekratno čitanje transkripata. U drugom koraku provedeno je inicijalno, induktivno kodiranje svih sadržajno relevantnih segmenata teksta. U trećem koraku kodovi su grupirani u potencijalne pod teme i teme, koje su u četvrtom koraku revidirane i uspoređene s izvornim podacima radi provjere koherentnosti. U petom koraku teme su definirane i imenovane, a u završnom koraku izrađen je konačni tematski prikaz koji je poslužio kao osnova za interpretaciju rezultata.

Sve fokusne grupe doslovno je transkribirao istraživački tim, a analiza je provedena induktivno, bez unaprijed defini-

ranih kategorija. Tri istraživača neovisno su čitala transkripte i razvijala početne kodove, pri čemu je svaki sadržajno relevantan segment teksta označen kratkim opisnim kodom (npr. "stalna dostupnost", "usporedbe s drugim roditeljima", "osjećaj krivnje", "pritisak stručnih savjeta"). Kodovi slična značenja grupirani su u podteme, a podteme u šire tematske cjeline. Nakon neovisnoga kodiranja istraživači su usporedili dobivene kodove i teme te zajednički složili konačnu verziju. U slučajevima neslaganja raspravljalo se o značenju pojedinih iskaza sve dok nije postignut konsenzus, što je u skladu s preporukama za tematsku analizu.

Kako bi se potaknula rasprava o ključnim aspektima suvremenog roditeljstva, upotrijebljen je okvir s nekoliko otvorenih pitanja. Ona su obuhvaćala: (1) kako roditelji definiraju "dobrog roditelja" i poželjna roditeljska ponašanja; (2) kako doživljavaju društvena očekivanja i pritiske; (3) iskustva roditeljskoga perfekcionizma, krivnje i emocionalnog opterećenja; te (4) kako kombiniraju stručne savjete, intuiciju i osobno iskustvo u odgoju djece. Ovaj se okvir primijenio na roditelje djece raznih razvojnih razdoblja, što je omogućilo usporedbu iskustava među skupinama.

REZULTATI

Analiza podataka dobivenih u devet fokusnih grupa omogućila je detaljan uvid u načine na koje roditelji djece razne dobi razumiju i doživljavaju ispitivane aspekte suvremenoga intenzivnog roditeljstva. U skladu s ciljevima istraživanja, rezultati su organizirani u četiri tematske cjeline, koje odražavaju obrasce sadržaja prisutne u iskazima sudionika: ideal dobrog roditelja, društvena očekivanja i pritisci, perfekcionizam i preispitivanje te oslanjanje na stručnjake, intuiciju i vlastito iskustvo u odgoju. U tablicama su prikazane glavne podteme zajedno s ilustrativnim citatima roditelja u poduzorcima roditelja djece raznih razvojnih razdoblja (ranoga i kasnoga djetinjstva te adolescencije). U nastavku su predstavljene podteme proizašle iz tematske analize, uz citate koji prikazuju sadržaje koji su se ponavljali u iskazima sudionika. Budući da su u fokusnim grupama sudjelovali roditelji djece raznih razvojnih razdoblja, rezultati su prikazani tako da omoguće uočavanje razlika i sličnosti među skupinama.

Tema 1: Ideal dobrog roditelja

Prvo istraživačko pitanje odnosilo se na to kako roditelji definiraju ideal "dobrog roditelja", polazeći od pitanja: "Što za Vas znači biti dobar roditelj i koje osobine smatrate važnima za dobrog roditelja?". Odgovori roditelja obuhvaćali su razne aspekte koje povezuju s kvalitetnim roditeljstvom, a pojedine teme odnosile su se i na širi kontekst dobrobiti djeteta. U nas-

tavku su prikazane podteme koje su se ponavljale u iskazima sudionika, zajedno s ilustrativnim citatima, uz prikaz razlika i sličnosti među dobnim skupinama.

1. Ideal dobrog roditelja – podteme	
	Toplina i responzivnost
Rano djetinjstvo	"Treba imati strpljenja ..."; "Topao roditelj, emocionalna toplina je važna ..."
Kasno djetinjstvo	"Što više ljubavi, ja mislim."; "Da ga razumijemo u teškim i lijepim trenucima ..."; "Mi toliko pričamo s tom djecom ..."
Adolescencija	"Sa svojim djetetom jako puno razgovaram ..."
	Uključenost, prisutnost i posvećenost
Rano djetinjstvo	"Da dijete zna da može računati na mene."; "pa da, ali ne bi ja igračke, ja bi da tata bude sa mnom."; "bit prisutan u trenutku u kojem jesi s djetetom, da zapravo nisi ono u glavi na nekoj drugoj lokaciji il u mislima."
Kasno djetinjstvo	"Da smo prisutni u životu djeteta ... aktivno prisutni."
Adolescencija	"Prisutnost je najbitnija ... i čuti svoje dijete."
	Roditeljska samorefleksija i razvoj
Rano djetinjstvo	"Nema univerzalnog pravila, moraš slušati sebe."
Kasno djetinjstvo	"Možda da se preispitujemo stalno i da rastemo zajedno s djetetom."
Adolescencija	"Roditelj koji će se mijenjati kako se dijete razvija i raste."
	Postavljanje granica
Rano djetinjstvo	"Da ne budemo samo prijatelji nego i autoritet."
Kasno djetinjstvo	"Treba bit' fleksibilan, a opet dovoljno oštar."
Adolescencija	"Emocionalno stabilan roditelj... koji zna postaviti zdrave granice."
	Balansiranje obaveza i dostupnost
Rano djetinjstvo	"Naći neki balans ... da dijete vidi da ste tu."
Kasno djetinjstvo	-
Adolescencija	-
	Individualizirani pristup i razvoj djeteta
Rano djetinjstvo	-
Kasno djetinjstvo	"Ne mogu ih odgajati isto, potpuno su različiti."; "... ne želim primjenjivati jedno-obrazno postupanje prema svima jer su svo troje različiti"
Adolescencija	-
	Samostalnost i priprema za budućnost
Rano djetinjstvo	-
Kasno djetinjstvo	-
Adolescencija	"Naučiti dijete da bude samostalni pojedinac u budućnosti."

Napomena: Dijelovi transkripata prikazani su doslovno u narječju kojim govori roditelj.

TABLICA 1
Podteme dobivene tematskom analizom odgovora na pitanja o idealu dobrog roditelja – prikaz zajedničkih i dobnog specifičnih podtema s primjerima citata

Podteme prikazane u Tablici 1 odražavaju sadržaje koje su roditelji isticali kao važne u definiranju dobrog roditeljstva, uključujući toplinu, prisutnost, postavljanje granica, samorefleksiju i individualizirani pristup djetetu. Navedeni elementi proizlaze iz iskaza sudionika i predstavljaju obrasce koji su se ponavljali u raznim dobnim skupinama. Iako se pojedine podteme pojavljuju u svim dobnim skupinama, neke su bile specifičnije za određene razvojne faze, što odražava promjenjive zahtjeve roditeljske uloge kroz djetetovo odrastanje.

Tema 2: Društvena očekivanja i pritisci na roditelje

Drugo istraživačko pitanje odnosilo se na stavove roditelja o društvenim očekivanjima i pritiscima povezanim s roditeljstvom, polazeći od pitanja: "Što se u društvu najčešće očekuje od roditelja? Kako se ta društvena očekivanja razlikuju od Vaših osobnih?"

TABLICA 2
Podteme dobivene tematskom analizom odgovora na pitanja o društvenim očekivanjima i pritiscima na roditelje – prikaz zajedničkih i dobnospecifičnih podtema s primjerima citata

Odgovori roditelja pružili su uvid u to kako razne skupine roditelja opisuju norme koje oblikuju suvremeno roditeljstvo te kako doživljavaju zahtjeve okoline u odnosu na vlastite vrijednosti i uvjerenja. U nastavku su prikazane podteme i citati koji ilustriraju obrasce roditeljskih iskustava povezanih s društvenim očekivanjima i pritiscima, uz naglašavanje razvojnih razlika među skupinama.

2. Društvena očekivanja i pritisci – podteme	
Rodna nejednakost	
Rano djetinjstvo	"Moj posao je uvijek na drugom mjestu ... ja sam ta koja treba sve pustiti."
Kasno djetinjstvo	"Moj muž ne zna ni kad oni imaju koji ispit."
Adolescencija	"Od tate se ne očekuje ništa, od mame sve."; "Ako bi svatko iza sebe stavio u perlicu suđa, to bi već bilo olakšanje."; "Kad idem na put, svi pitaju: 'Tko ti je s djecom?' (majka)""
Emocionalni teret i odgovornost	
Rano djetinjstvo	"Život je jedan veliki raspored ... voziš slalom i sutra ispočetka."
Kasno djetinjstvo	"Zdravlje i uspjeh moje djece ovisi samo o meni."
Adolescencija	"Grozno ... rastrgano, jako opterećeno."
Prezaštićivanje	
Rano djetinjstvo	-
Kasno djetinjstvo	"Meni se nekako čini da se djecu sad odgaja da ne budu samostalni ... roditeljima je teško pustiti' dijete."
Adolescencija	"Neke stvari koje smo mi radili sami, danas djeca nisu sposobna napraviti."; "... previše se zaštitnički krenulo odnositi prema djeci ...od sad u principu hrpu stvari mi kao roditelji trebamo za našu djecu raditi"; "ali onda se vi probudite, imate dijete sedmi, osmi razred ... skoro pa odraslo, pa neke osnovne stvari nije sposobno napraviti.."

(Nastavlja se)

2. Društvena očekivanja i pritisci – podteme (nastavak)

Imperativi uspjeha i izvrsnosti

Rano djetinjstvo	"Kad je tvoje dijete skinulo pelenu ... moje sa devet mjeseci."
Kasno djetinjstvo	"Mi smo si same nametnule puno standarda."
Adolescencija	"Djeca moraju biti najbolja u svemu."

Aktivnosti i logistika

Rano djetinjstvo	-
Kasno djetinjstvo	"Sve roditelji moraju doma ... ja nisam pedagoški djelatnik."
Adolescencija	"Moramo im bit taksi."

Društveni diskurs, mreže i oslanjanje na sebe

Rano djetinjstvo	"Kad nađeš dvije-tri mame s kojima se možeš razumjeti ... to puno znači."
Kasno djetinjstvo	"... na nas roditelje utječu te mreže kao što utječu i na njih. Pokušavamo ne slušati to društvo koje nam je u kaosu jer bolje da se oslonimo na sebe, odnosno na taj neki unutarnji instinkt kako odgojiti svoje dijete..."
Adolescencija	"Ne treba slušati što se sve očekuje od nas ... treba slušati sebe."

Napomena: Dijelovi transkripata prikazani su doslovno u narječju kojim govori roditelj.

Rezultati prikazani u Tablici 2 upućuju na to da roditelji društvena očekivanja i pritiske često opisuju kao zahtjevne i prisutne u raznim aspektima roditeljske uloge. U iskazima sudionika ističu se teme emocionalnog i organizacijskog opterećenja, visokih očekivanja vezanih uz uspjeh djece te usklađivanja mnogih obveza. Rodna nejednakost pojavljuje se ponajprije u iskazima majki, koje češće opisuju veći emocionalni i logistički teret, pri čemu ove nalaze treba promatrati uz ograničenje maloga broja očeva u uzorku. Razvojne potrebe djece dodatno oblikuju specifične pritiske, roditelji djece u ranom djetinjstvu opisuju očekivanja vezana uz razvojne prekretnice, roditelji djece kasnoga djetinjstva naglašavaju školske obveze i organizaciju svakodnevice, dok roditelji adolescenata navode širi spektar očekivanja, uključujući uspjeh, samostalnost i društvene usporedbe. U svim skupinama prisutne su napetosti između onoga što doživljavaju kao društvene zahtjeve i vlastitih uvjerenja, a roditelji opisuju razne načine nošenja s tim pritiscima, poput oslanjanja na vlastitu procjenu, podršku drugih roditelja ili selektivnoga prihvatanja očekivanja okoline.

Tema 3: Perfekcionizam i preispitivanje

Treće istraživačko pitanje odnosilo se na unutarnje doživljaje roditelja i načine na koje se nose s očekivanjima povezanim sa suvremenim roditeljstvom, polazeći od pitanja: "Osjećate li pritisak da budete "savršeni roditelj" i preispitujete li često svoje postupke?". Odgovori roditelja obuhvaćali su razne oblike sa-

mopropitivanja, osjećaje opterećenosti svakodnevnim zahtjevima te promišljanja o vlastitim odgojnim postupcima. U nastavku su prikazane podteme i citati koji ilustriraju sadržaje koji su se ponavljali u iskazima sudionika, uz prikaz razlika i sličnosti među dobnim skupinama.

Rezultati prikazani u Tablici 3 upućuju na to da roditelji u svim dobnim skupinama opisuju razne oblike opterećenosti svakodnevnim zahtjevima i očekivanjima koja povezuju s roditeljskom ulogom. U njihovim iskazima pojavljuju se teme iscrpljenosti, preispitivanja vlastitih postupaka te traženja ravnoteže između potreba djece i vlastitih potreba. Osjećaj krivnje zbog vremena za sebe prisutan je u iskazima roditelja djece ranoga i kasnoga djetinjstva, dok roditelji adolescenata češće naglašavaju potrebu za povremenim distanciranjem i osobnim prostorom. Preispitivanje roditeljske uloge javlja se u svim skupinama, ali s različitim naglascima, od početnih nesigurnosti u ranom djetinjstvu do promišljanja o dugoročnim učincima odgojnih postupaka u adolescenciji. U iskazima se pojavljuju i komentari o utjecaju okoline, školskih zahtjeva i društvenih usporedbi, što neki roditelji doživljavaju kao dodatni izvor pritiska. Uglavnom, rezultati pokazuju da roditelji na različite načine nastoje uskladiti očekivanja okoline s vlastitim mogućnostima i uvjerenjima, pri čemu naglašavaju važnost realističnih standarda i brige o vlastitoj dobrobiti.

● TABLICA 3
Podteme dobivene
tematskom analizom
odgovora roditelja na
pitanja o roditeljskom
perfekcionizmu i
preispitivanju – prikaz
zajedničkih i dobnog
specifičnih podtema s
primjerima citata

3. Perfekcionizam i preispitivanje – podteme	
Odbacivanje ideje maksimalnog ulaganja	
Rano djetinjstvo	"Ufff ne ... što to znači?"; "To je odgojni stil koji ne rezultira ničim dobrim ... osim burnoutom."; "Sve se mora ... moraš ih voditi na izlete, predstave ..."
Kasno djetinjstvo	"Normalno da sam protiv toga. Neka budu samostalni."
Adolescencija	"Ne mogu biti savršena, ali mogu biti dovoljno dobra", "Maksimum je vrlo diskutabilan."; "Ako sve radim umjesto nje, nikad neće naučiti", "Djeca moraju sama učiti iz iskustva."; "Društvo nas prisiljava da budemo stalno dostupni."; "Možda smo previše dostupni."
Sagorijevanje i iscrpljenost	
Rano djetinjstvo	"Vrijeme za mene je bilo kad sam prala suđe."; "Došla sam do točke u kojoj nisam mogla fizički dalje ..."
Kasno djetinjstvo	"Ja bih rekla da ja izgaram. Smatram da nemam izbora.", "Mi to radimo."; "Dođeš kući, kuhaš ... dođe deset sati."; "Ja ne mogu više od ovoga."; "Imam dojam da mi na kraju dana fali vremena ... i za svoje obveze i za njihove."; "Prebacila sam dio odgovornosti na muža ... pukla sam."
Adolescencija	"Ja se osjećam iscrpljeno"; "Mi trebamo biti psiholozi, sociolozi, učitelji, medicinske sestre, kuhari, spremači ... Znači sve živo i uz to naravno moramo otići na posao, vratiti se i biti savršeno vedri, veseli, nikad živčani ... Uvijek spremni za razgovor ... uvijek biti dostupni."; "Rastrgano, jako opterećeno", "Očekivanja su ogromna."

3. Perfekcionizam i preispitivanje – podteme (nastavak)

	Važnost ravnoteže između potreba roditelja i djece
Rano djetinjstvo	"Odem na kavu, kod kozmetičarke ... to je ulaganje u sebe."; "Dva puta godišnje odemo sami ja i suprug, da se isključimo od svega."; "Prvo treba ulagati u sebe ... ako si ti loše, to prenosiš na dijete."; "Ti moraš biti dobro, ti sve držiš."; "Nismo nigdje otišli četiri godine sami jer nema tko čuvati djecu."
Kasno djetinjstvo	"Nikako."; "Ne mogu otići kod frizera... ne mogu ništa."; "Taj trening me spasio.", "Utorkom i četvrtkom mene nema."; "Prvo sebi kisik masku ... pa onda djetetu ..."
Adolescencija	"Ja moram imati te bjegove", "Uzet ću vrijeme za sebe."
	Osjećaj krivnje i ambivalencija
Rano djetinjstvo	"Imam osjećaj da trošim vrijeme ... a zapravo ga ulažem."; "Javlja se osjećaj krivice kad odem sama negdje."
Kasno djetinjstvo	"Osjećam griznju savjesti ako upišem trening."; "Mama, di ćeš ti sad ... raspad sistema."; "Ta griznja savjesti ... u svakom trenutku."
Adolescencija	-
	Preispitivanje roditeljske uloge
Rano djetinjstvo	"U početcima da ... kasnije manje."; "Ne trudim se biti savršen, nego bolji."; "Vidim greške svojih roditelja i ne želim ih prenijeti."
Kasno djetinjstvo	"Ja non-stop."; "Od jutra do sutra."; "Da li uništavam njeno psihičko zdravlje?"
Adolescencija	"Preispitujem se kad su konflikti u pitanju"; "jer se uvijek pitam i propitkujem samu sebe, ali to je taj psihološki aspekt ... gdje sam zeznula svoje dijete, što sam napravila krivo? Sigurno sam napravila jako puno toga, ali to je iz vlastitog neznanja ... Trudiš se učiniti najbolje, e sad, kako će ispasti to ćemo vidjeti na kraju."
	Očekivanja okoline i školski zahtjevi
Rano djetinjstvo	"Moram dodatno objašnjavati svojoj mami zašto nešto mora ići tim koracima."; "Djetetu ne treba kupovat sve što mu padne na pamet."; "Kad imaju preveliko obilje, odaberu najlonsku kesu."; "Mi rotiramo igračke ... dvije trećine spremimo pa vadimo kasnije."; "To je totalno krivo... nametati toliko aktivnosti."
Kasno djetinjstvo	"Radila sam kućicu pet sati."; "Voljela bih vidjeti izložbu roditeljskih radova."
Adolescencija	-
	Utjecaj dobi / temperamenta djeteta
Rano djetinjstvo	"S mirnim djetetom je lako ... temperament igra veliku ulogu."
Kasno djetinjstvo	"Lakše je kad su veći."
Adolescencija	-

Napomena: Dijelovi transkripata prikazani su doslovno u narječju kojim govori roditelj.

Tema 4: Oslanjanje na stručnjake ili intuiciju i vlastito iskustvo u odgoju

Četvrto istraživačko pitanje odnosilo se na to koliko se roditelji u svakodnevnom odgoju oslanjaju na formalna znanja stručnjaka, a koliko na vlastito iskustvo, procjenu i intuiciju. Rasprava je bila potaknuta pitanjem: "Koliko se oslanjate na sa-

TABLICA 4
 Podteme dobivene
 tematskom analizom
 odgovora roditelja na
 pitanja o oslanjanju na
 stručnjake, intuiciju i
 osobno iskustvo – pri-
 kaz zajedničkih i dobro
 specifičnih podtema s
 primjerima citata

vjete stručnjaka u odgoju, a koliko na vlastito iskustvo i intuiciju?". Odgovori roditelja obuhvaćali su razne načine kombiniranja stručnih preporuka s osobnim uvjerenjima te promišljanja o tome kada im savjeti stručnjaka pomažu, a kada se više oslanjaju na vlastito prosuđivanje. U nastavku su prikazane podteme i citati koji ilustriraju ove obrasce, uz naglašavanje razvojnih razlika među skupinama.

4. Stručnjaci vs. vlastito iskustvo – podteme	
	Intuicija kao primarni vodič
Rano djetinjstvo	"Nema knjige koja će ti reći kakav ćeš biti roditelj, moraš slušati sebe."
Kasno djetinjstvo	"Obrazujemo se više nego naši roditelji ali svejedno moraš slušati svoje dijete."
Adolescencija	"Moram osjetiti trenutak", "Vidim kad nešto nije u redu i reagiram po osjećaju."
	Oslanjanje na vlastito iskustvo i promatranje djeteta
Rano djetinjstvo	"Vidimo da joj neke stvari ne odgovaraju pa ih mijenjamo."
Kasno djetinjstvo	"Imam dvoje djece koji su potpuno različiti ... ne mogu ih odgajati isto."; "Svako dijete zahtijeva drugačiji pristup"; "Ne postoji jedno pravilo za sve."
Adolescencija	"Nekad planemo, nekad se mirimo ... učim zajedno s njom.", "Svako dijete je drugačije, ne možeš isto s dvoje."; "Vodim se onim što smatram ispravnim, ne onim što piše na internetu."
	Savjeti stručnjaka kao dodatna pomoć
Rano djetinjstvo	"Svatko može uzet ono što mu treba ... ali najteže je ostati iza toga"; "Guglam dječje psihologe ... tražim tehnike." "Intuicija i unutarnji glas govore kako da se ponašamo ... a savjeti su samo dodatak."
Kasno djetinjstvo	"Tražim savjet zbog konkretnih problema djeteta..." "...volim što više pročitam toga imam osjećaj da ću možda biti bolja"
Adolescencija	"Ako zapne, potražim savjet, ali ne slijedim sve." "Teorije su jedno, realnost je drugo."
	Preplavljenost stručnim informacijama i teorijama
Rano djetinjstvo	"Previše je informacija ... ljudi više ni ne znaju što točno podrazumijeva <i>gentle parenting</i> ."
Kasno djetinjstvo	"Danas je sve dostupno ... ali ne možeš sve primijeniti"; "Mislim, oslanjam se i na savjete stručnjaka ali me ti savjeti stručnjaka isto izlude"; "I ti stručnjaci često imaju oprečna mišljenja ... onda više ne znam što bi mislila i kako bi djelovala."
Adolescencija	"Danas se od roditelja očekuje da zna sve – psiholog, učitelj, doktor."
	Neformalna podrška
Rano djetinjstvo	Implicitno kroz usporedbe i razgovore s drugim roditeljima.
Kasno djetinjstvo	"Imam sreću da imam dobru frendicu koja mi je dala savjet ..."
Adolescencija	"Najviše naučim iz razgovora s drugim roditeljima."
	Strah od pogrešaka i preispitivanje
Rano djetinjstvo	"Kao psiholog mislim da bih trebala znati bolje ... ali moje dijete me izludi."
Kasno djetinjstvo	"Svi se preispitujemo ... treba imati sigurnost u odluke."
Adolescencija	"Puno se preispitujem ... teško je znati što je ispravno."

Napomena: Dijelovi transkripta prikazani su doslovno u narječju kojim govori roditelj.

Rezultati prikazani u Tablici 4 upućuju na to da roditelji u svim dobnim skupinama često opisuju oslanjanje na vlastitu intuiciju i iskustvo, dok stručne savjete rabe selektivno, najčešće u situacijama kada se pojavi konkretna potreba. U njihovim iskazima pojavljuju se komentari o velikoj količini dostupnih informacija i različitim pristupima odgoju, što pojedini roditelji doživljavaju kao zbunjujuće ili teško primjenjive u praksi.

Razvojne potrebe djece dodatno oblikuju način na koji roditelji kombiniraju intuiciju i stručna znanja. U ranom djetinjstvu roditelji naglašavaju važnost "slušanja sebe" i promatranja djeteta, pri čemu stručne informacije služe kao okvir, ali ne određuju svakodnevne odluke. Preplavljenost savjetima, teorijama i trendovima suvremenog roditeljstva, uključujući pristupe poput tzv. *gentle parenting*, kod nekih roditelja stvara osjećaj nesigurnosti ili zbunjenosti, što ih potiče na oslanjanje na vlastite vrijednosti i iskustvo. U kasnom djetinjstvu roditelji dodatno ističu individualne razlike među djecom i potrebu za fleksibilnim pristupom. Stručni savjeti rabe se u specifičnim situacijama, primjerice kada se pojave određene poteškoće, dok se svakodnevni odgoj temelji na procjeni djetetovih potreba i osobina. Neformalna podrška, poput prijatelja i drugih roditelja, navodi se kao važan izvor informacija i emocionalne podrške. U adolescenciji roditelji naglašavaju važnost emocionalne osjetljivosti, razumijevanja konteksta i situacijskog odlučivanja. Stručni se savjeti primjenjuju selektivno, uglavnom u zahtjevnijim situacijama, dok svakodnevne odluke proizlaze iz iskustva, bliskosti s djetetom i procjene rizika. Roditelji adolescenata ističu i visoku razinu preispitivanja i straha od pogrešaka, što odražava kompleksnost odgoja u razdoblju intenzivnih emocionalnih i socijalnih promjena kod djeteta. Preopterećenost informacijama i društvenim očekivanjima dodatno pojačava osjećaj nesigurnosti, ali roditelji navode i strategije koje im pomažu u snalaženju, poput oslanjanja na vlastite vrijednosti i realistična očekivanja.

U svim skupinama roditelji opisuju da stručne savjete primjenjuju selektivno, dok se u svakodnevnim odlukama često oslanjaju na vlastito iskustvo i procjenu. Ovakvi iskazi upućuju na to da roditelji nastoje uskladiti razne izvore informacija s potrebama djeteta i obitelji, pri čemu naglašavaju važnost prilagodbe konkretnim situacijama.

RASPRAVA

Suvremena istraživanja pokazuju da je diskurs intenzivnog roditeljstva postao dominantna norma u današnjim zapadnim društvima te da sve snažnije oblikuje očekivanja i svakodnevna iskustva roditelja (Ishizuka, 2019; Lamprianidou i sur., 2025). Roditelji se suočavaju sa sve većim zahtjevima emocio-

nalne dostupnosti, stalne uključenosti i ulaganja značajnih resursa u djecu, što dodatno pojačava pritisak da se ispune visoki standardi "dobrog roditeljstva". U kontekstu ovih trendova, važno je naglasiti da se rezultati ovog istraživanja ne mogu tumačiti kao izravna potvrda intenzivnog roditeljstva, nego kao odraz širega skupa izazova suvremenog roditeljstva, unutar kojih se pojedini elementi intenzivnog roditeljstva mogu prepoznati. Rezultati upućuju na to da roditeljstvo u suvremenom hrvatskom društvu odražava slične trendove, oblikovane društvenim očekivanjima, ali i obiljem dostupnih informacija i preporuka o roditeljstvu. Iako se u odgovorima roditelja mogu prepoznati pojedini aspekti intenzivnog roditeljstva, fokusne grupe nisu bile strukturirane tako da izravno ispituju njegove dimenzije. Stoga se o tim dimenzijama može govoriti isključivo kao o interpretativnom okviru, a ne kao o provjerenim kategorijama. U ovom istraživanju one su služile kao analitički orijentir koji pomaže razumjeti kako roditelji u suvremenom hrvatskom društvu pregovaraju između društvenih očekivanja, vlastitih uvjerenja i svakodnevnih praksi. Kako je istaknuto u uvodnom dijelu rada, intenzivno roditeljstvo obuhvaća tri ključne dimenzije: (1) stalnu edukaciju i oslanjanje na stručnjake, (2) aktivno poticanje razvoja djeteta kroz mnoge aktivnosti i (3) pomni nadzor i kontrolu svakodnevnoga života djeteta (Bernstein i Triger, 2010). U ovom istraživanju te dimenzije nisu bile analitički cilj, nego se njihovi elementi propituju i pojavljuju u pojedinim opisima roditeljskih iskustava.

Analiza prve tematske cjeline, koja se odnosila na pitanje što za roditelje znači biti "dobar roditelj", pokazala je da roditelji taj ideal oblikuju u skladu s razvojnim potrebama djece. U ranom djetinjstvu naglašavaju toplinu, osjetljivost i stvaranje sigurnog odnosa, što je u skladu s teorijom privrženosti (Bowlby, 1982), koja ističe važnost emocionalne dostupnosti u najranijim godinama. U kasnom djetinjstvu u prvi plan dolaze komunikacija, fleksibilnost i prilagodba individualnim potrebama djeteta, odražavajući sve veću autonomiju i diferencijaciju dječjih interesa i osobnosti. U adolescenciji roditelji posebno ističu emocionalnu stabilnost, postavljanje granica i pripremu za samostalnost, što je u skladu s istraživanjima koja adolescenciju opisuju kao razdoblje intenzivnoga pregovaranja između autonomije i roditeljske kontrole (Keresteš i sur., 2011). Ovakvi obrasci pokazuju da se ideal dobrog roditelja oblikuje kroz ravnotežu topline i strukture, podrške i granica te prisutnosti i poticanja autonomije. Važno je naglasiti da dobiveni rezultati odražavaju prije svega razvojne potrebe djece i izazove suvremenog roditeljstva, a ne nužno specifične obrasce intenzivnog roditeljstva. Ovakva je diferencijacija u skladu s teorijskim shvaćanjem roditeljstva kao dinamičnoga pro-

cesa koji se mijenja s djetetovim razvojem (Belsky i Jaffee, 2006), pa se razvojne razlike u roditeljskim opisima mogu tumačiti i kao odgovor na razvojne zahtjeve.

Druga tematska cjelina, koja se odnosila na pitanje kako roditelji doživljavaju društvena očekivanja i pritiske povezane s roditeljstvom, pokazuje da suvremeno društvo postavlja sve više standarde "dobrog roditeljstva". Roditelji jasno prepoznaju snažne društvene pritiske, usporedbe s drugim roditeljima, očekivanja škole i okoline te rodne nejednakosti koje dodatno opterećuju majke. Iako se u odgovorima majki pojavljuju opisi većega emocionalnog i organizacijskog opterećenja, zbog nerazmjera u broju majki i očeva u uzorku ne mogu se izvoditi čvrsti zaključci o rodnim razlikama. U njihovim se odgovorima ističe snažan osjećaj odgovornosti, iscrpljenosti i stalnoga nadzora nad djetetom, osobito u kontekstu školskih obaveza i organiziranih aktivnosti. Lamprianidou i suradnici (2025) navode da roditelji koji snažnije internaliziraju intenzivne norme i osjećaju veći društveni pritisak češće pokazuju kontrolirajuće i prezaštitničko ponašanje prema djeci. U ovom istraživanju roditelji opisuju osjećaj da "moraju sve", što može proizlaziti iz različitih izvora roditeljskoga stresa, ali i iz intenzivnih roditeljskih normi. U odgovorima majki pojavljuju se opisi većega emocionalnog i organizacijskog tereta, što je u skladu s navodima koje su postavili Novo i suradnici (2022), koji ističu da intenzivno roditeljstvo češće i snažnije opterećuje majke.

Treća tematska cjelina, koja se odnosila na pitanje u kojoj mjeri roditelji doživljavaju perfekcionizam, krivnju i emocionalni teret roditeljske uloge pokazuje da roditelji u svim skupinama opisuju osjećaje iscrpljenosti, krivnje i stalnoga preispitivanja vlastitih postupaka. Pregledni rad Novo i sur. (2022) upućuje na to da intenzivno roditeljstvo negativno utječe na mentalno zdravlje roditelja, osobito majki, te da povećava rizik od sagorijevanja zbog dugotrajne emocionalne iscrpljenosti. Treba istaknuti da iako se pojedini navodi roditelja preklapaju s konceptom intenzivnih normi, oni se mogu tumačiti i kroz šire okvire roditeljskoga stresa i zahtjevnosti svakodnevnoga života. Roditelji u svim skupinama odbacuju ideju "maksimalnog ulaganja" vremena, energije i emocionalnih resursa, naglašavajući važnost realističnih očekivanja, poticanja dječje samostalnosti i ravnoteže između roditeljskih i osobnih potreba. Istodobno opisuju visoku razinu emocionalnog opterećenja, iscrpljenosti i sagorijevanja, što se može dovesti u vezu s istraživanjima koja upozoravaju na to da intenzivne roditeljske norme mogu povećati rizik od stresa, krivnje i osjećaja neadekvatnosti (Faircloth, 2014; Hays, 1996; Lee i sur., 2014; Roskam i sur., 2017).

Četvrta tematska cjelina, koja se odnosila na pitanje u kojoj se mjeri roditelji oslanjaju na stručne savjete, a u kojoj na vlastito iskustvo i intuiciju, pokazuje da roditelji kombiniraju stručne preporuke s osobnim iskustvom i intuicijom. Roditelji nisu pasivni primatelji stručnih uputa, nego aktivno filtriraju informacije, procjenjuju njihovu relevantnost i prilagođavaju ih vlastitim vrijednostima, uvjerenjima i poznavanju djeteta. Takav obrazac upućuje na nastojanje da se zahtjevi suvremenog roditeljstva usklade s realnim mogućnostima obitelji, pri čemu stručna znanja služe kao dopuna, a ne kao temelj odgojnih odluka. Dodatno, istraživanja pokazuju da je povjerenje u osobnu roditeljsku intuiciju povezano s kulturološkim čimbenicima, pri čemu je ono izraženije u kolektivističkim kulturama (Gardner i sur., 2020). U tom se kontekstu može razumjeti snažan naglasak na intuiciji u odgovorima roditelja u ovom istraživanju, što upućuje na to da je oslanjanje na osobno iskustvo i "unutarnji osjećaj" ukorijenjeno u roditeljskim praksama. Dobiveni rezultati u skladu su i s navodima Gauthier i suradnica (2021), koji su pokazali da roditeljstvo "vođeno stručnjacima" nije univerzalna dimenzija te da roditelji u različitim kulturnim kontekstima različito vrednuju stručne preporuke. Ujedno, Bryzek i suradnici (2024) navode da podrška intenzivnom roditeljstvu ovisi o vrijednostima pojedinca, osobito tradiciji i sigurnosti, što također može objasniti zašto roditelji u ovom istraživanju naglašavaju važnost intuicije i osobnog iskustva.

Važno je istaknuti i metodološka ograničenja ovog istraživanja. Prvo, većina sudionika bila je visokoobrazovana (88 %), što može značiti da su njihova iskustva i stavovi specifični za roditelje višega obrazovnog i socioekonomskog statusa, pa stoga nisu potpuno reprezentativni za širu populaciju roditelja. Dosadašnja istraživanja pokazuju da je razina obrazovanja roditelja povezana s roditeljskim praksama, implicitnim teorijama roditeljstva te načinima na koje roditelji interpretiraju stručne preporuke i vlastitu kompetentnost (npr. Bornstein i sur., 2010). U tom kontekstu moguće je da su roditelji u ovom uzorku naglašavali intuiciju, podrazumijevajući već usvojena temeljna znanja o razvoju i odgoju, što otežava jednoznačnu interpretaciju ove teme. Nadalje, treba uzeti u obzir nerazmjer u broju majki i očeva koji su sudjelovali u istraživanju, što može utjecati na interpretaciju rezultata. Buduća istraživanja trebala bi uključiti veći broj očeva, kako bi se dobio precizniji uvid u rodne specifičnosti roditeljskih iskustava. Konačno, iako fokusne grupe omogućuju dubinsko razumijevanje roditeljskih iskustava, one su podložne utjecaju grupne dinamike, što može oblikovati način na koji sudionici iznose svoje stavove. Buduća istraživanja mogla bi kombinirati fokusne gru-

pe s individualnim intervjuima ili kvantitativnim mjerama, kako bi se dobila sveobuhvatnija slika intenzivnog roditeljstva u raznim kontekstima.

ZAKLJUČAK

Razmatrajući novija istraživanja roditeljstva, jasno je da intenzivno roditeljstvo predstavlja važan okvir za razumijevanje suvremenih roditeljskih iskustava. Rezultati ovog istraživanja pružaju odgovore na istraživačka pitanja o tome kako roditelji u Hrvatskoj razumiju i doživljavaju suvremene zahtjeve roditeljstva. Roditelji prepoznaju visoke standarde i pritiske povezane s roditeljskom ulogom, ali ih ne prihvaćaju nekritički. Umjesto toga, razvijaju strategije prilagodbe, selekcije i redefiniranja prioriteta, nastojeći uskladiti društvena očekivanja s dobrobiti obitelji i vlastitim mogućnostima. Time se pokazuje da roditeljska iskustva nisu jednostavan odraz normi intenzivnog roditeljstva, nego rezultat pregovaranja između razvojnih potreba djece, osobnih uvjerenja i zahtjeva svakodnevice.

Rezultati upućuju i na razvojne razlike u roditeljskim prioritetima: roditelji djece rane dobi naglašavaju toplinu i dostupnost, roditelji djece kasnoga djetinjstva fleksibilnost i komunikaciju, a roditelji adolescenata granice, stabilnost i pripremu za autonomiju. Ovi obrasci upućuju na to da roditelji svoje postupke prilagođavaju prije svega razvojnim potrebama djece, dok se elementi intenzivnog roditeljstva pojavljuju selektivno i u različitom intenzitetu. Istodobno, roditelji jasno prepoznaju emocionalni i organizacijski teret suvremenog roditeljstva, uključujući iscrpljenost, krivnju i stalno preispitivanje, što upućuje na potrebu za sustavnijom podrškom. Ovo istraživanje pridonosi razumijevanju roditeljskih iskustava u hrvatskom kontekstu time što pokazuje kako roditelji interpretiraju i pregovaraju s društvenim normama te kako balansiraju između stručnih preporuka i osobne intuicije. Kvalitativni pristup omogućio je dublji uvid u emocionalne i kognitivne procese koji oblikuju roditeljske odluke, što predstavlja važan temelj za daljnji razvoj mjernih instrumenata intenzivnog roditeljstva prilagođenih hrvatskom kontekstu. Takvi instrumenti omogućili bi sustavnije praćenje roditeljskih uvjerenja i praksi te identifikaciju područja u kojima su roditelji posebno opterećeni društvenim očekivanjima.

Rezultati mogu poslužiti kao temelj za razvoj ciljanih intervencija i programa podrške usmjerenih na smanjenje roditeljskoga stresa, jačanje roditeljskih kompetencija i promicanje realističnijih očekivanja o roditeljskoj ulozi. Takvi programi mogu uključivati edukativne radionice za roditelje, psihoso-

cijalnu podršku u zajednici, inicijative usmjerene na smanjenje društvenih pritisaka i idealiziranih prikaza roditeljstva te mjere koje potiču ravnopravnu raspodjelu roditeljskih obaveza unutar obitelji i šire društvene okoline.

Važno je naglasiti da su rezultati ovog istraživanja ograničeni selekcioniranim uzorkom roditelja iz triju hrvatskih gradova, što ne omogućuje generalizaciju na širu populaciju. Buduća istraživanja trebala bi uključiti raznolikije uzorke, veći broj očeva te kombinaciju kvalitativnih i kvantitativnih istraživačkih metoda, kako bi se dobio sveobuhvatniji uvid u roditeljske prakse i izazove u suvremenom hrvatskom društvu.

Napomena

Ovaj je rad nastao u okviru institucionalnoga znanstvenog projekta "Intenzivno roditeljstvo: dobrobit roditelja i razvojni ishodi kod djece (INTERD-IP-UNIZD 2025., MT 28030)", koji financira Europska unija – NextGenerationEU.

LITERATURA

- Ajduković, M. (2014). Kako izvještavati o kvalitativnim istraživanjima? Smjernice za istraživače, mentore i recenzente. *Ljetopis socijalnog rada*, 21(3), 345–366. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v21i2.58>
- Bašić, A. M. i Macuka, I. (2025). Imperativ izvrsnosti u roditeljskoj ulozi kao prediktor sagorijevanja u roditeljstvu. *Psiholgijske teme*, 34(2), 239–254. <https://doi.org/10.31820/pt.34.2.4>
- Belsky, J. i Jaffee, S. (2006). The multiple determinants of parenting. U D. Cicchetti D. Cohen (Ur.), *Developmental psychopathology: Risk, disorder, and adaptation* (str. 38–85). John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9780470939406.ch2>
- Bernstein, G. i Triger, Z. (2010). Over-parenting. *Law Review*, 44(1), 1221–1279.
- Bornstein, M. H. (2015). *Handbook of parenting*. Routledge.
- Bornstein, M. H., Cote, L. R., Haynes, O. M., Hahn, C.-S. i Park, Y. (2010). Parenting knowledge: Experiential and sociodemographic factors in European American mothers of young children. *Developmental Psychology*, 46(6), 1677–1693. <https://doi.org/10.1037/a0020677>
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and loss*. Hogarth Press.
- Braun, V. i Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <http://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bristow, J. (2014). Experts and parenting culture. U E. Lee, J. Bristow, C. Faircloth i J. Macvarish (Ur.), *Parenting culture studies* (str. 200–215). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137304612_10
- Bryzek, M., Mynarska, M., Karaš, D. i Marcinkowska, M. (2024). Human values behind intensive parenting. *Current Psychology*, 43, 34127–34137. <https://doi.org/10.1007/s12144-024-06883-9>

Faircloth, C. (2014). Intensive parenting and the expansion of parenting. U E. Lee, J. Bristow, C. Faircloth i J. Macvarish (Ur.), *Parenting culture studies* (str. 25–50). Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9781137304612>

Gardner, W. L., Rotella, K. N. i Nikolovski, J. (2020). Implicit maternal intuition confidence is associated with maternal well-being across cultures. *Frontiers in Psychology*, 11, 289. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00289>

Gauthier, A. H., Bryson, C., Fadel, L., Haux, T., Koops, J. i Mynarska, M. (2021). Exploring the concept of intensive parenting in a three-country study. *Demographic Research*, 44, 333–348. <https://doi.org/10.4054/DEMRES.2021.44.13>

Hays, S. (1996). *The cultural contradictions of motherhood*. Yale University Press.

Ishizuka, P. (2019). Social class, gender, and contemporary parenting standards in the United States: Evidence from a national survey experiment. *Social Forces*, 98(1), 31–58. <https://doi.org/10.1093/sf/soy107>

Keresteš, G., Brković, I. i Kuterovac Jagodić, G. (2011). Doživljaj roditeljstva očeva i majki adolescenata. *Suvremena psihologija*, 14(2), 153–169.

Klimor Maman, S., Kaplan, D. i Offer, S. (2024). "Going-with-the-flow" or "Getting-things-done": A folk model of intensive parenting among middle-class parents. *Journal of Family Issues*, 45(3), 697–719. <https://doi.org/10.1177/0192513X231155658>

Lamprianidou, E.-A., Eira Nunes, C., Antonietti, J.-P. i Van Petegem, S. (2025). Intensive parenting among mothers and fathers: Identifying profiles and examining differences in parental involvement. *Journal of Family Psychology*, 39(5), 675–686. <https://doi.org/10.1037/fam0001283>

Lee, E., Bristow, J., Faircloth, C. i Macvarish, J. (2014). *Parenting culture studies*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9781137304612>

Liss, M., Schiffrin, H. H., Mackintosh, V. H., Miles-McLean, H. i Erchull, M. J. (2013). Development and validation of a quantitative measure of intensive parenting attitudes. *Journal of Child and Family Studies*, 22(5), 621–636. <https://doi.org/10.1007/s10826-0129616-y>

Macuka, I. (2022). Pregled suvremenih izazova u roditeljstvu. *Suvremena psihologija*, 25(1), 71–88. <https://doi.org/10.21465/2022-SP-251-05>

Macuka, I. (ur.) (2024). *Suvremeno roditeljstvo: iskustva i izazovi*. Sveučilište u Zadru.

Martin, C. i Colbert, K. (1997). *Parenting: A life span perspective*. McGraw-Hill.

Meeussen, L. i Van Laar, C. (2018). Feeling pressure to be a perfect mother relates to parental burnout and career ambitions. *Frontiers in Psychology*, 9, 2113. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02113>

Nomaguchi, K. i Milkie, M. A. (2020). Parenthood and well-being: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 198–223. <https://doi.org/10.1111/jomf.12646>

Novoa, C., Cova, F., Nazar, G., Oliva, K. i Vergara-Barra, P. (2022). Intensive parenting: The risks of overdemanding. *Trends in Psychology*,

33(1), 53–66. <https://doi.org/10.1007/s43076-022-00229-9>

Plantaš, A. i Nakić Radoš, S. (2024). Osobine ličnosti, roditeljska samoeфикаsnost, aspekti braka te socijalna podrška kao odrednice roditeljskog sagorijevanja kod majki u Hrvatskoj. *Društvena istraživanja*, 33(4), 503–525. <https://doi.org/10.5559/di.33.4.02>

Pomerantz, E. M. i Grolnick, W. S. (2017). The role of parenting in children's motivation and competence: What underlies facilitative parenting? U A. J. Elliot, C. S. Dweck i D. S. Yeager (Ur.), *Handbook of competence and motivation: Theory and application* (2nd ed., str. 566–585). The Guilford Press. <https://psycnet.apa.org/record/2017-17591-030>

Roskam, I., Raes, M-E. i Mikolajczak, M. (2017). Exhausted parents: Development and preliminary validation of the Parental Burnout Inventory. *Frontiers in Psychology*, 8, 163. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00163>

Schiffrin, H. H., Godfrey, H., Liss, M. i Erchull, M. J. (2015). Intensive parenting: Does it have the desired impact on child outcomes? *Journal of Child and Family Studies*, 24(8), 2322–2331. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-0035-0>

Schiffrin, H. H., Liss, M., Geary, K., Miles-McLean, H., Tashner, T., Hagerman, C. i Rizzo, K. (2014). Mother, father, or parent? College students' intensive parenting attitudes differ by referent. *Journal of Child and Family Studies*, 23(6), 1073–1080. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9764-8>

Steinberg, L. (2001). We know some things: Parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11(1), 1–19. <https://doi.org/10.1111/1532-7795.00001>

Thomas, P. A., Liu, H. i Umberson, D. (2017). Family relationships and well-being. *Innovation in Aging*, 1(3), igx025. <https://doi.org/10.1093/geroni/igx025>

Tokić, A. (2008). Suvremene spoznaje u istraživanju povezanosti roditeljstva i adolescentske prilagodbe. *Društvena istraživanja*, 17(6), 1133–1155. <https://hrcak.srce.hr/31152>

Umberson, D., Pudrovska, T. i Reczek, C. (2010). Parenthood, childlessness, and well-being: A life course perspective. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 612–629. <https://doi.org/10.1111/j.17413737.2010.00721.x>

Van Bakel, H. J. i Riksen-Walraven, J. M. (2002). Parenting and development of one-years-olds: Links with parental, contextual, and child characteristics. *Child Development*, 73(1), 256–273. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00404>

Between Ideals and Expectations: How Parents Perceive their Role and Social Pressures

Ivana MORANDUZZO

University of Zadar, Department of Psychology,
Zadar, Croatia

Ina REIĆ ERCEGOVAC

University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Split, Croatia

Sandra NAKIĆ RADOŠ

Catholic University of Croatia, University Department
of Psychology, Zagreb, Croatia

Maria BLAIĆ, Tea MESIĆ

University of Zadar, Department of Psychology,
Zadar, Croatia

Intensive parenting refers to a high level of parental involvement, emotional engagement, and investment of resources in the child, accompanied by a strong reliance on expert recommendations. The aim of this study was to examine how parents of children of different ages perceive key dimensions of intensive parenting and how they experience the challenges, pressures, and expectations associated with the parental role. The research was conducted in three Croatian cities (Zagreb, Split, and Zadar across nine focus groups with 52 participants (47 mothers and 5 fathers), with highly educated mothers from urban areas being predominantly represented in the sample. Thematic analysis was carried out according to predefined areas of interest, and the findings indicate that parents recognise elements of intensive parenting within contemporary norms, yet simultaneously strive to resist them, emphasising the importance of balance, realistic expectations, and family well-being. The conclusions highlight the need for further research involving more diverse samples and deeper exploration of cultural specificities in parenting practices.

Keywords: intensive parenting, parental experiences, focus groups, qualitative analysis

Međunarodna licenca / International License:
Imenovanje-Nekomercijalno / Attribution-NonCommercial